

Poänggivande uppdrags- utbildning i högskolan

Högskoleverket 1997

Högskoleverket • Birger Jarlsgatan 43 • Box 7851, SE-103 99 Stockholm
tfn 08-453 70 00 • fax 08-453 70 50 • e-post hsv@hsv.se • www.hsv.se

Poänggivande uppdragsutbildning i högskolan

Producerad av Högskoleverket i juni 1997

Högskoleverkets rapportserie1997:16 R

ISSN 1400-948X

ISRN HSV-R--97/16--SE

Innehåll: Juridiska avdelningen

Grafisk form: Högskoleverkets informationsavdelning

Tryck: Printgraf, Stockholm, augusti 1997

Innehållsförteckning

1 Missiv	5
Kartläggning av högskolornas poänggivande uppdragsutbildningar.	5
2 Sammanfattning och förslag	7
3 Bakgrund	10
Statlig högskoleutbildning	10
Kommunal högskoleutbildning	13
Problemet	14
4 Tolkning av rättsläget	16
Regleringsbrev för budgetåret 1997 avseende anslag till universitet och högskolor m.m.	16
Får högskolepoäng och examina enligt högskoleförordningen direkt utfärdas för universitetens och högskolornas uppdragsutbildningar?	16
När kan uppdragsutbildning tillgodoräknas vid universiteten och högskolorna?	17
Slutsats	18
5 Inkomna remissvar	19
6 Remissammanställning	22
7 Omfattning av universitetens/högskolornas poänggivande uppdragsutbildningar	23
Intäkter från uppdragsverksamhet under budgetåret 1995/96	23
Uppdragsutbildning motsvarande antalet helårsprestationer och helårsstudenter	23
8 Överväganden och förslag	25
Bör frågan hur uppdragsutbildningen skall betraktas i kompetenssammanhang vara reglerad? Bör reglerna finnas i högskoleförordningen?	25
Utgångspunkter	26
Skall uppdragsutbildning direkt kunna ge högskolepoäng?	29
Skall poäng erhållna genom uppdragsutbildning vara behörighetsgivande och kunna ge poängförtur?	31
Skall utbildningsprogram kunna ges som uppdragsutbildning?	32
Skall examen direkt kunna utfärdas för uppdragsutbildning?	33
Bilaga	35

1 Missiv

Birger Jarlsгатan 43
Box 7851, SE-103 99 Stockholm
Tfn/Phone: +46 8 453 70 00
Fax. +46 8 453 70 50

Juridiska avdelningen
Barbro Molander

MISSIVBREV
1997-05-30
Reg.nr 30-898-97

Regeringen
Utbildningsdepartementet

Kartläggning av högskolornas poänggivande uppdragsutbildningar.

Högskoleverket har i sin tillsynsverksamhet gjort en kartläggning av i vilken mån och under vilka förutsättningar statliga universitet och högskolor samt kommunala vårdhögskolor ger poäng enligt högskoleförordningen för sina uppdragsutbildningar.

Högskoleverket föreslår vissa förändringar i regelsystemet rörande uppdragsutbildningen, bl.a. att regleringen av uppdragsutbildningen skall finnas i högskoleförordningen och inte som idag i regleringsbrevet.

Något helt författningsförslag lämnas inte eftersom rapporten främst koncentrerar sig på en fråga, nämligen högskolornas dokumentation av uppdragsutbildningen. Andra frågor som kan uppkomma inom uppdragsutbildningen tar verket i rapporten inte ställning till. Verket är dock berett att bistå regeringen i ett sådant arbete.

Högskoleverket överlämnar härmed sin tillsynsrapport.

Beslut i ärendet har fattats av generaldirektören i närvaro av avdelningschefen Frank Nordberg, efter föredragning av verksjuristen Barbro Molander.

I ärendets beredning har också deltagit avdelningscheferna Ann Fritzell, Finn Hedvall, Hans Jalling, Åsa Klevard Setterwall, Torsten Kälvemark och Inger Rydén Bergendahl.

Agneta Bladh

Barbro Molander

2 Sammanfattning och förslag

Inledning

Högskoleverket har i sin tillsynsverksamhet gjort en kartläggning av i vilken mån och under vilka förutsättningar statliga universitet och högskolor samt kommunala vårdhögskolor ger högskolepoäng för sina uppdragsutbildningar. Verket har vidare undersökt om och i vilken omfattning universiteten och högskolorna ger uppdragsutbildningar som leder fram till examen. Verket har också granskat kursbevis och examensbevis i uppdragsutbildningen och efterfrågat universitetens och högskolornas synpunkter på nuvarande regler om uppdragsutbildning.

Företrädare för studenterna har yttrat sig i ärendet.

Rättsläge (kapitel 4)

Högskoleverket har tolkat nuvarande rättsläge på så sätt att uppdragsutbildning inte ger någon rätt till poäng och kursbevis enligt högskoleförordningen. Inte heller kan universiteten och högskolorna utfärda examen enligt examensordningen för sin uppdragsutbildning. Endast den som är student - dvs. den som är antagen till och bedriver högskoleutbildning - kan få sin uppdragsutbildning tillgodoräknad som högskoleutbildning.

Kartläggning (kapitel 5 och 6)

Kartläggningen visar att samtliga universitet och högskolor före 1997 under vissa angivna förutsättningar har gett högskolepoäng för sin uppdragsutbildning. Kursbevisen har ofta varit identiska med dem som getts i grundläggande högskoleutbildning. Vissa högskolor har dock angivit i kursbevisen att det är fråga om uppdragsutbildning. Förutsättningarna för att få högskolepoäng har i samtliga fall varit att vissa behörighets- och kvalitetskrav måste vara uppfyllda. Några högskolor har också krävt antagning, registrering och kårtillhörighet för att utfärda kursbevis enligt högskoleförordningen. Många högskolor har också gett programutbildningar

som leder fram till examen, främst vård- och lärarutbildningar. Examensbevis har då utfärdats, i många fall identiska med de som ges i ordinarie utbildning.

Under 1997 har Uppsala universitet, Lunds universitet och Stockholms universitet ändrat sina bestämmelser, med hänvisning till regleringsbrevet för budgetåret 1997 och 7 kap 14 § högskoleförordningen. Dessa universitet ger idag inte högskolepoäng för sin uppdragsutbildning. Endast den som är student, dvs. som är antagen till och bedriver högskoleutbildning kan få tillgodoräkna sig utbildningen som högskoleutbildning hos universiteten.

Alla universitet och högskolor anser att uppdragsutbildning där behörighetskrav och kvalitetskrav är uppfyllda skall kunna dokumenteras på samma sätt som grundläggande högskoleutbildning.

Sveriges Förenade Studentkårer (SFS) anser att uppdragsutbildning bara skall få ges i form av skraddarsydda kurser för fort- och vidareutbildning. Av kursbevisen skall klart framgå att det är fråga om uppdragsutbildning. Uppdragsutbildning skall inte kunna ge högskolepoäng och får aldrig leda till examen eller tillgodoräknas i en examen. Uppdragsutbildning får inte vara behörighetsgrundande för fortsatta studier vid högskolan. Även Uppsala studentkår har liknande åsikter.

Omfattning (kapitel 7)

Omfattningen av poänggivande uppdragsutbildningar i intäkter för budgetåret 1995/96 och motsvarande helårsstudenter och helårsprestationer för läsåret 1995/96 visar sig ligga på några procent för universiteten och högskolorna med fasta forskningsresurser. En något större omfattning har de mindre och medelstora högskolorna på sin poänggivande uppdragsutbildning. Vårdhögskolorna redovisar en omfattning som i vissa fall är betydligt större än för de statliga universiteten och högskolorna.

Utgångspunkter (kapitel 8)

Högskoleverket har som utgångspunkter för sina förslag pekat på de allmänna principer för uppdragsutbildningen som angavs i förarbetena till tidigare reglering av uppdragsutbildningen. Högskoleverket anser att dessa förfarande har relevans.

Högskoleverket har vidare pekat på universitetens och högskolornas tredje uppgift samt vikten av det livslånga lärandet och framhållit att högskolornas uppdragsutbildning spelar en viktig roll i dessa sammanhang.

Högskoleverket har i sin bedömning också utgått från vad kartläggningen har utvisat och vad som har anförts av universiteten och högskolorna samt av studenterna.

Högskoleverkets förslag (kapitel 8)

- Regler om uppdragsutbildning bör införas i högskoleförordningen (avsnitt 7.1)
- Det skall vara möjligt att ge kursbevis och examensbevis för uppdragsutbildning enligt de regler som anges i högskoleförordningen, om följande förutsättningar är uppfyllda.
 1. Uppdragsutbildningen följer en kursplan som har fastställts enligt bestämmelserna för högskoleutbildning.
 2. Lärarna har en kompetens som motsvarar vad som gäller för lärare inom jämförbar högskoleutbildning.
 3. Samma kvalitetskrav ställs på uppdragsutbildningen som på annan jämförbar högskoleutbildning.
- Det skall av kursbevis och examensbevis alltid framgå att det är fråga om uppdragsutbildning.
- Poänggivande uppdragsutbildning skall redovisas och särskiljas som uppdragsutbildning i högskolornas studieregister.
- Den som har gått kurs i grundläggande högskoleutbildning skall vid konkurrens alltid ha företräde framför den som gått uppdragsutbildning, när det gäller urvalsgrunden tidigare utbildning, jfr. 7 kap 10 § högskoleförordningen.

Högskoleverket konstaterar att syftet med uppdragsutbildningen främst är att bistå näringslivet och den offentliga sektorn med kompetensutveckling av deras personal. Uppdragsutbildning skall normalt inte avse allmänna utbildningsprogram. Högskoleverket utgår från att examina fortsättningsvis kommer att utfärdas endast i undantagsfall för uppdragsutbildning. Verket avser att inom sitt uppföljningsansvar noga följa utvecklingen av universitetens och högskolornas fortsatta inriktning och omfattning av uppdragsutbildningen.

3 Bakgrund

Statlig högskoleutbildning

Uppdragsutbildning blev ett begrepp i samband med den förordning som infördes för högskolan från och med den 1 januari 1986. Det var en ny benämning på något som i själva verket länge funnits inom högskoleväsendet i skilda former. Redan i U 68 (SOU 1973:2) framhölls det som angeläget att utnyttja de resurser som fanns tillgängliga inom högskoleutbildningen. Ett företag borde mot kostnadstäckning kunna utnyttja högskolans resurser i fråga om lärare, lokaler etc. för att tillgodose företagets behov. Vidare var det beställarens – företagets – sak att bestämma innehållet i kursen och vilka som skulle delta.

I förordning (1985:1037) om uppdragsutbildning i anslutning till statlig och kommunal högskoleutbildning föreskrev regeringen bl.a. följande.

1 § Vid statlig högskoleenhet får bedrivas uppdragsutbildning som i fråga om art och nivå har anknytning till den reguljära utbildningen vid enheten, dock inte uppdragsutbildning som motsvarar någon allmän utbildningslinje.

Uppdragsutbildning innebär att utbildningen anordnas mot särskild ersättning från en uppdragsgivare för personer som uppdragsgivaren utser. Statliga, kommunala och landstingskommunala myndigheter kan vara uppdragsgivare i fråga om personalutbildning och utbildning som betingas av arbetsmarknadsskäl. Enskilda företag och organisationer kan vara uppdragsgivare i fråga om personalutbildning.

Föredragande statsrådet uttalade i prop 1984/85:195 s. 5 bl.a. följande:

En grundläggande princip bör vara att det offentliga utbildningsväsendet skall svara för grundläggande utbildning och mera allmän påbyggnadsutbildning men inte för företagsintern utbildning eller annan direkt personalutbildning. Det är finansieringen och det särskilda sättet att utse deltagarna som kännetecknar uppdragsutbildning. Uppdragsutbildning som i sak motsvarar utbildning inom en reguljär utbildningsform, bör kunna formellt tillgodoräknas den enskilde som

likvärdig med reguljär utbildning. Uppdragsutbildning är alltid att se som ett tillägg till den ordinarie verksamheten och möjligheterna att ge avsedd reguljär utbildning får inte påverkas negativt. Det bör åligga varje utbildningsanordnare att bedöma om och hur en tänkt uppdagsutbildning låter sig förenas med den reguljära verksamheten. Beställare av uppdagsutbildning förutsätts vara företag och organisationer, statliga myndigheter samt kommuner och landstingskommuner. Syftet är inte att andra enskilda organ eller enskilda personer skall kunna köpa sig utbildning. Uppdragsutbildning, som inte är arbetsmarknadsutbildning, förutsätts avse fortbildning, vidareutbildning eller annan utbildning som syftar till att höja kompetensen hos anställda. Linjer i gymnasieskolan och allmänna utbildningslinjer i högskolan bör inte förekomma som uppdagsutbildning.

Föredragande statsrådet slog fast att uppdagsutbildning vid högskoleenheterna inte skulle vara högskoleutbildning i formellt hänseende. De studerande i uppdagsutbildning var således inte studerande i högskolan och högskoleförfattningarna bestämmelser om behörighet, urval, betyg m.m. skulle inte gälla för utbildningen.

Utskottet behandlade regeringens förslag i betänkandet UbU 1985/86:4. Utskottet anslöt sig till vad regeringen anfört om att det offentliga utbildningsväsendet i första hand skall svara för grundläggande utbildning, fortbildning och vidareutbildning av mer allmän karaktär, både med och utan yrkesinriktning. Enligt utskottets synsätt skulle uppdagsutbildning i huvudsak röra sig om en företagsinriktad fort- och vidareutbildning av företagets m.fl. egna anställda. Liksom föredragande statsrådet ville utskottet stryka under att verksamheten med uppdagsutbildning vände sig dels till företag, organisationer eller andra juridiska personer i deras egenskap av arbetsgivare, dels till statliga och kommunala myndigheter. Det fick alltså inte bli fråga om att t.ex. enskilda personer genom att köpa sig utbildning kringgick eljest gällande regler för antagning till högskoleutbildning. Utskottet avstyrkte ett i motion yrkat förslag att uppdagsutbildning även skulle få förekomma när det gällde allmänna utbildningslinjer. Något särskilt uttalande från riksdagen för att skapa en klar distinktion mellan uppdagsutbildning och reguljär utbildningsverksamhet ansåg utskottet inte vara påkallat.

I likhet med föredragande statsrådet ville utskottet inte utesluta att det till följd av verksamheten med uppdagsutbildning kunde bli möjligt att till reducerade kostnader för staten erbjuda platser på sådan reguljär utbildning

inom högskolan som inte hade kommit till stånd om uppdragsutbildning på berört område inte hade funnits (se 3 § förordningen, angående samundervisning). Uppdragsutbildning fick aldrig bli annat än en sidouppgift som högskolan åtog sig med hänsyn till den kompetens och de resurser som byggts upp där för den reguljära verksamheten. Det ankom på högskolenheterna själva att göra avvägningar gentemot den reguljära verksamheten.

Kompetensbevis för utbildning

I prop. 1984/85:195 s. 10 uttalade departementschefen bl.a. följande.:

Enligt min mening är det enklast om de studerande i uppdragsutbildning inte formellt betraktas som studerande i respektive utbildningsform och att uppdragsutbildningen inte automatiskt omfattas av några bestämmelser som gäller för den reguljära utbildningen. En sådan ordning ger förutsättningar för att efter diskussioner mellan uppdragsgivare och uppdragstagare avgöra vad som skall gälla i varje enskilt fall. Det förhållandet att uppdragsutbildning i sak kan vara identisk eller likvärdig med en reguljär utbildning gör det samtidigt nödvändigt att lösa frågan hur en sådan uppdragsutbildning skall betraktas i kompetenssammanhang. Är en utbildning i sak t.ex. komvux eller högskola borde den enligt min uppfattning kunna tillgodoräknas den enskilde som komvux eller högskoleutbildning. Detta bör inte gälla bara när det är fråga om utbildning som hämtats inom det reguljära utbudet utan också i övrigt om vissa grundläggande förutsättningar är uppfyllda, nämligen att utbildningen har en uppläggning och ett innehåll som fastställts enligt för respektive utbildningsform gällande regler och att det av lärare och elever krävs samma behörighet som för motsvarande reguljära utbildning.

Frågan huruvida dessa krav skulle anses uppfyllda fick enligt föredragande statsrådet prövas av utbildningsanordnaren från fall till fall. Ett tillgodoräknande tog sig enligt henne naturligen uttryck i att utbildningsbevis utfärdades på samma sätt som i fråga om reguljär utbildning. Hon ville understryka att det var angeläget att sådana frågor alltid prövades i tid så att utbildningens status från början skulle stå klar för de presumtiva deltagarna. Utskottet anslöt sig till regeringens förslag.

I förordningen om uppdragsutbildning angavs i 4 § att de som deltar i uppdragsutbildning får ges betyg och utbildningsbevis enligt bestämmelserna för högskoleutbildning under följande förutsättningar:

1. Uppdragsutbildningen följer en kursplan som har fastställts enligt bestämmelserna för högskoleutbildning.

2. Lärarna har en kompetens som motsvarar vad som gäller för lärare inom jämförbar högskoleutbildning.
3. Deltagarna uppfyller de behörighetsvillkor som gäller för antagning till motsvarande reguljära utbildning.

Förordningen om uppdragsutbildning upphävdes i juni 1993 utan särskilda förarbeten och bestämmelse om uppdragsutbildning infördes i regleringsbrevet för budgetåret 1993 med följande lydelse:

Utbildning vid statliga universitet och högskolor skall vara avgiftsfri. Utbildning vid de statliga universiteten och högskolorna får anordnas mot avgift från en svensk eller utländsk uppdragsgivare för personer som uppdragsgivaren utser. Statliga och kommunala myndigheter samt landsting kan vara uppdragsgivare i fråga om personalutbildning och utbildning som betingas av arbetsmarknadsskäl. Enskilda företag och organisationer kan vara uppdragsgivare i fråga om personalutbildning. I övrigt får uppdragsutbildning inte anordnas. Universiteten och högskolorna beslutar med beaktande av 5 § avgiftsförordningen avgifternas storlek.

Någon central bestämmelse om betyg och utbildningsbevis fanns inte längre.

Kommunal högskoleutbildning

Vad gäller den kommunala högskoleutbildningen uttalade statsrådet samma principer som för den statliga högskoleutbildningen. Utbildningen skulle vara i formell mening fristående från reguljär utbildning. Den skulle inte få avse någon allmän utbildningslinje och kompetensbevis skulle få ges efter samma förutsättningar som för uppdragsutbildning i den statliga högskolan.

Med hänsyn till den kommunala kompetensen krävdes viss lagreglering och lag (1985:903) om uppdragsutbildning i anslutning till att det kommunala skolväsendet trädde i kraft den 1 juli 1986. Vad gäller kompetensbevis hänvisades till föreskrifter från regeringen. Sådana föreskrifter fanns i förordningen om uppdragsutbildning, vilken ju även avsåg kommunal högskoleutbildning på vårdområdet i tillämpliga delar.

Den 1 juli 1991 ersattes lagen av nu gällande lag (1991:1109) om uppdragsutbildning i vissa fall. För den kommunala högskoleutbildningen innebar detta inte några särskilda förändringar. I prop.1990/91:85 angavs det

uttryckligen att samma principer fortfarande skulle gälla, dvs. beställare av uppdragsutbildning förutsattes vara företag, organisationer, statliga myndigheter samt kommuner och landstingskommuner. Syftet var inte att andra enskilda organ eller enskilda personer skulle kunna köpa utbildning. Vad gällde kompetensbevis hänvisades fortfarande till regeringens föreskrifter.

Genom lag (1993:794) om ändring i lagen om uppdragsutbildning i vissa fall upphävdes bestämmelsen att uppdragsutbildning inte fick motsvara en allmän utbildningslinje. I prop. 1992/93:169 s. 87 uttalade föredragande statsrådet att linjesystemets avskaffande medförde att denna begränsning i uppdragsutbildningen inte var möjlig att upprätthålla i det nya systemet. Ändringen började gälla den 1 juli 1993.

Vad gäller kompetensbevis fanns fortfarande hänvisning till regeringens föreskrifter. Förordningen om uppdragsutbildning i anslutning till statlig och kommunal högskoleutbildning upphävdes dock som tidigare nämnts den 30 juni 1993. Några nya föreskrifter vad gäller kompetensbevis i kommunal högskoleutbildning på värdområdet ersatte inte de upphävda.

Problemet

Högskoleverket gjorde på regeringens uppdrag en utredning angående avgiftsbelagd utbildning i privat regi (Högskoleverkets rapportserie 1996:11R). I denna ansåg Högskoleverket att s.k. överskrivning av kurs till högskoleutbildning som vissa högskolor gjorde av privata utbildningsanordnares utbildningar inte skulle kunna få ske. Endast den som är antagen till och bedriver högskoleutbildning skulle ha möjlighet att få sin utbildning tillgodoräknad efter prövning av högskolan. Högskoleverket önskade att regeringen skulle klargöra rättsläget. Regeringen gjorde detta genom ett förtydligande i högskoleförordningen innebärande att endast den som är antagen till och bedriver högskoleutbildning kan komma i fråga för tillgodoräknande (se nedan under kapitel 4).

Vad gäller uppdragsutbildning - som ju högskolorna själva anordnar - konstaterade verket att bestämmelser om betyg och utbildningsbevis saknades. Verket tog dock inte ställning till frågan om högskolorna hade rätt att ge poäng enligt högskoleförordningen och utfärda examensbevis för sådan utbildning, då frågan inte låg inom ramen för uppdraget.

Juridiska avdelningen på Högskoleverket har mycket ofta fått frågor från universiteten och högskolorna om vilka regler som numera gäller för dokumentation av uppdragsutbildning gentemot den enskilde. Då det efter förordningens om uppdragsutbildning i anslutning till statlig och kommunal högskoleutbildning upphävande inte funnits bestämmelser om utbildningsbevis vid uppdragsutbildning har universiteten och högskolorna tolkat rättsläget på olika sätt. Många har fortsatt som de tidigare gjort och gett kursbevis enligt högskoleförordningen under samma förutsättningar som tidigare gällde. Flera har gett yrkesutbildningar som uppdragsutbildning och utfärdat examensbevis för genomgången utbildning. Samtliga kommunala vårdhögskolor har, under tidigare angivna förutsättningar, fortsatt att utfärda kursbevis och i förekommande fall examensbevis enligt högskoleförordningen.

Det är klart att osäkerhet råder på många högskolor om hur uppdragsutbildningen skall dokumenteras i förhållande till den enskilde. En fråga som ofta ställs i samband därmed är om uppdragsutbildning får omfatta programutbildningar och leda fram till examen.

4 Tolkning av rättsläget

Regleringsbrev för budgetåret 1997 avseende anslag till universitet och högskolor m.m.

I regleringsbrevet för budgetåret 1997 anges under gemensamma bestämmelser för universitet och högskolor punkten 17 a) följande:

Uppdragsutbildning

Högskolorna får anordna utbildning mot avgift från en svensk eller utländsk uppdragsgivare för personer som uppdragsgivaren utser. För tillgodoräknande av uppdragsutbildning hänvisas till högskoleförordningen 7 kap. Tillgodoräknande av kurs m.m. Statliga och kommunala myndigheter samt landsting kan vara uppdragsgivare i fråga om personalutbildning och utbildning som behövs av arbetsmarknadsskäl och biståndspolitiska skäl. Enskilda företag och organisationer kan vara uppdragsgivare i fråga om personalutbildning.

Högskolor som genom ram- och överflyttningsavtal efter regeringens godkännande övertagit vårdutbildning som tidigare bedrivits av landsting får anta studenter och göra urval enligt bestämmelser i högskoleförordningen kap. 8 Tillträde till grundläggande högskoleutbildning.

Uppdragsutbildning får i övrigt inte anordnas.

Högskolorna får besluta om avgifters storlek för uppdragsutbildning.

Får högskolepoäng och examina enligt högskoleförordningen direkt utfärdas för universitetens och högskolornas uppdragsutbildningar?

I samband med regleringen av uppdragsutbildningen 1985 fastslog regering och riksdag att uppdragsutbildningen inte skulle vara högskoleutbildning i formellt hänseende. Högskoleverket kan inte finna att denna grundläggande princip har ändrats och konstaterar först att uppdragsutbildning alltså formellt inte är sådan grundläggande högskoleutbildning som anges i 7 kap. högskoleförordningen (1993:100). I grundläggande högskoleutbildning ingår även fortbildning och vidareutbildning, se 1 kap. 7 § högskolelagen (1992:1434).

Regler om bl.a. antagning till grundläggande högskoleutbildning och kår-tillhörighet gäller sålunda inte för uppdragsutbildning.

Enligt 7 kap. 2 § högskoleförordningen anges omfattningen av grundläggande högskoleutbildning enligt ett poängsystem, där varje poäng motsvarar heltidsstudier under en vecka. Enligt 7 kap. 4 § högskoleförordningen får inom grundläggande högskoleutbildning endast avläggas de examina som anges i bilaga 3 till denna förordning (examensordningen).

7 kap. högskoleförordningen reglerar även bl.a. frågor om betyg, kursbevis och examensbevis.

Dessa bestämmelser gäller också för kommuners och landstings grundläggande högskoleutbildning (12 kap. 7 § högskoleförordningen).

Med begreppet utfärda en examen menas att utdela ett examensbevis med en viss examensbeteckning (jfr. prop. 1992/93:169 s. 81). De examina som anges i examensordningen avser endast den grundläggande högskoleutbildningen. (Vissa enskilda utbildningsanordnare kan få utfärda de examina som anges i examensordningen, men endast efter särskilt tillstånd enligt lagen (1993:792) om tillstånd att utfärda vissa examina). Eftersom högskolornas uppdragsutbildning formellt inte är grundläggande högskoleutbildning ger reglerna i 7 kap. högskoleförordningen och i examensordningen inte stöd för att högskolorna skall få utfärda kursbevis och examensbevis enligt högskoleförordningens regler för sin uppdragsutbildning.

Enligt Högskoleverkets tolkning får alltså inte högskolorna idag för sin uppdragsutbildning direkt ge högskolepoäng och utfärda kursbevis och examensbevis enligt reglerna i 7 kap. högskoleförordningen. För att högskolorna skall ha denna möjlighet fordras en särskild reglering.

När kan uppdragsutbildning tillgodoräknas vid universitetet och högskolorna?

Fråga återstår under vilka förutsättningar uppdragsutbildningen kan *tillgodoräknas* hos högskolorna som grundläggande högskoleutbildning. I regleringsbrevet för budgetåret 1997 har för högskolans uppdragsutbildning införts en hänvisning till 7 kap. högskoleförordningen vad gäller tillgodoräknande av kurs m.m. Regeringen har i oktober 1996 genom ett tillägg till 7 kap. 14 §

högskoleförordningen (SFS 1996:984) klargjort att endast den som är antagen till och bedriver högskoleutbildning kan komma i fråga för tillgodoräknande. En studerande i uppdragsutbildning är inte student enligt högskoleförordningen och kan sålunda inte direkt komma i fråga för tillgodoräknande. Först om den studerande blir antagen till och bedriver högskoleutbildning kan hennes eller hans tidigare uppdragsutbildning komma i fråga för tillgodoräknande.

Samma regler om tillgodoräknande gäller alltså vare sig det är fråga om högskolornas egen uppdragsutbildning eller utbildning anordnad av någon annan utbildningsanordnare.

Slutsats

Högskoleverket tolkar alltså rättsläget på så sätt uppdragsutbildning inte direkt kan ge poäng och kursbevis enligt högskoleförordningen. Inte heller kan universiteten och högskolorna utfärda examen enligt examensordningen för sin uppdragsutbildning. Ett tillgodoräknande av uppdragsutbildningen för erhållande av högskolepoäng kan bara ske för den som är student; alltså den som är antagen till och bedriver högskoleutbildning. Annars får inte högskolepoäng ges för uppdragsutbildning.

5 Inkomna remissvar

Högskoleverket har ställt ett antal frågor till samtliga statliga universitet och högskolor och till samtliga kommunala vårdhögskolor. Alla har svarat utom en konstnärlig högskola och en mindre högskola.

Operahögskolan i Stockholm, Teaterhögskolan i Stockholm, Kungliga Konsthögskolan och Södertörns högskola har uppgivit att de för närvarande inte bedriver uppdragsutbildning.

Verket har bl.a. velat veta under vilka förutsättningar universiteten och högskolorna ger högskolepoäng för sina utbildningar, hur kursbevisen ser ut, om universiteten och högskolorna ger programutbildningar som leder fram till examen samt hur examensbeviset i så fall ser ut. Verket har vidare efterfrågat universitetens och högskolornas syn på nuvarande reglering av uppdragsutbildningen. Även studenternas åsikter i frågorna har efterhört. Fem studentkårer har getts tillfälle att lämna synpunkter, nämligen SFS, Stockholms universitets studentkår, Uppsala studentkår, Umeå studentkår och Sveriges Ekonomistuderandes Riksorganisation (SERO). SFS och Uppsala studentkår har lämnat synpunkter.

Kartläggningen visar att samtliga universitet och högskolor före 1997 under vissa angivna förutsättningar har gett högskolepoäng för sin uppdragsutbildning. Kursbevisen har ofta varit identiska med dem som getts i grundläggande högskoleutbildning. Vissa högskolor har dock angivit i kursbevisen att utbildningen är en uppdragsutbildning. Förutsättningarna för att få högskolepoäng har i samtliga fall varit att vissa behörighets- och kvalitetskrav måste vara uppfyllda. Några högskolor har också krävt antagning, registrering och kårtillhörighet för att utfärda kursbevis enligt högskoleförordningen. Många högskolor har också gett programutbildningar som leder fram till examen, främst vård- och lärarutbildningar. Examensbevis har då utfärdats, i många fall identiska med de som ges i ordinarie utbildning. I vissa fall har examensbevis utvisat att det varit fråga om uppdragsutbildning.

Under 1997 har Uppsala universitet, Lunds universitet och Stockholms universitet ändrat sina bestämmelser, med hänvisning till regleringsbrevet och 7 kap. 14 § högskoleförordningen. Dessa universitet ger numera inte högskolepoäng för sin uppdragsutbildning. Endast den som är student, dvs. som är antagen till och bedriver högskoleutbildning kan få tillgodoräkna sig utbildningen hos universiteten, dvs. få poäng enligt högskoleförordningen för den. Lunds universitet har meddelat en övergångsbestämmelse för redan pågående utbildningar.

Några högskolor gör en genomgång av sina regler om uppdragsutbildning och avvaktar Högskoleverkets kartläggning innan de avslutar denna.

Många högskolor upplever att regelsystemet är oklart och önskar en tydligare reglering vad gäller dokumentationen av uppdragsutbildningen i förhållande till den enskilde.

Alla universitet och högskolor anser att uppdragsutbildning, där behörighetskrav och kvalitetskrav är uppfyllda skall kunna dokumenteras på samma sätt som ordinarie högskoleutbildning. Många förespråkar ett återupplivande av den gamla förordningen (4 §) i detta hänseende.

Vad gäller poänggivande kurser och examina anser SFS att uppdragsutbildning bara skall få ges i form av skraddarsydda kurser för fort- och vidareutbildning. Högskolorna skall inte få erbjuda delar av sitt ordinarie kursutbud som uppdragsutbildning. Av kursbevisen skall klart framgå att det är fråga om uppdragsutbildning. SFS kräver att uppdragsutbildning inte skall kunna ge högskolepoäng. Syftet med uppdragsutbildning får aldrig vara att den skall leda till en examen eller tillgodoräknas i en examen. Poänggivande uppdragsutbildning innebär en andra väg in i högskolan. Antagningssystemet sätts ur spel då det går att köpa sig förbi kön till den spärrade högskolan. En person kan läsa de första 20 poängen i ett populärt ämne och sedan söka in till 21-40-poängsnivån där det i många fall är lättare att bli antagen. En annan möjlighet är att samla ihop så många högskolepoäng genom uppdragsutbildningar att det blir möjligt att söka in till kurser i kvotgruppen högskolepoäng. Uppsala studentkår har haft liknande synpunkter.

Studentorganisationerna har även lämnat synpunkter på andra frågor som uppkommer i samband med uppdragsutbildningen (se remissammanställningen). Högskoleverket tar i denna kartläggning inte ställning till dessa frågor.

Högskoleverket har också i sin kartläggning ställt en fråga om omfattningen av högskolornas poänggivande uppdragsutbildning. Universiteten och högskolorna har dock svarat på olika sätt och det går inte att från dessa svar dra några säkra slutsatser (se remissammanställning). Verket har dock på annat sätt försökt få en uppfattning om omfattningen av universitetens och högskolornas uppdragsutbildningar, se nedan under kapitel 7.

6 Remissammanställning

Remissammanställningen görs i en särskild bilaga och följer Högskoleverkets frågor.

7 Omfattning av universitetens/ högskolornas poänggivande uppdragsutbildningar

Intäkter från uppdragsverksamhet under budgetåret 1995/96

Vad gäller omfattningen av poänggivande uppdragsutbildning skall universitet och högskolor i sin ekonomiska redovisning uppge den del av grundläggande högskoleutbildning som hänför sig till uppdragsutbildning (jfr. 4 kap.14 § förordning (1993:1153) om redovisning av studier m.m. vid universitet och högskolor). Dessa uppgifter visar för budgetåret 1995/96 bl.a. följande.

De flesta universitet och högskolor med fasta forskningsresurser redovisar intäkter från uppdragsverksamhet med motsvarande omkring 4 procent av de totala intäkterna. Intäkterna kommer i lika stor utsträckning från uppdragsutbildning som från uppdragsforskning. Av universiteten redovisar Linköpings universitet störst andel uppdragsverksamhet, 9 procent.

Vid de mindre och medelstora högskolorna står uppdragsverksamheten för en något större andel av intäkterna, omkring åtta procent. Vid de mindre och medelstora högskolorna avser uppdragen till övervägande del utbildning.

Intäkterna för uppdragsutbildning vid universitet och högskolor med fasta forskningsresurser kommer främst från statliga myndigheter, medan kommuner och landsting ger de mindre och medelstora högskolorna mest intäkter för uppdragsutbildning.

Uppdragsutbildning motsvarande antalet helårs- prestationer och helårsstudenter

Samtliga universitet och högskolor samt vårdhögskolor har i annat sammanhang (NU-databasen) lämnat uppgifter till Högskoleverket om omfattningen av sin uppdragsutbildning, motsvarande antal helårsstudenter och helårsprestationer för läsåret 1995/96.

Universiteten och högskolorna med fasta forskningsresurser har redovisat en omfattning på runt 1-2 procent av det totala antalet helårsprestationer och helårsstudenter. Vid de flesta mindre och medelstora högskolor är omfattningen något större, mellan 2 och 6 procent.

Lärarhögskolan i Stockholm har inte kunnat redovisa omfattningen på detta sätt.

Av redovisningen från de kommunala/landstingskommunala vårdhögskolorna framgår att omfattningen av uppdragsutbildningen här är betydligt större. De flesta högskolorna redovisar en omfattning motsvarande helårsstudenter/helårsprestationer på mellan 5 och 13 procent. Bohusläns vårdhögskola bedriver dock uppdragsutbildning i en omfattning motsvarande ca 33 procent av det totala antalet helårsstudenter/helårsprestationer (2 program och 11 kurser). Vårdhögskolorna i Malmö och i Vänersborg har haft uppdragsutbildning motsvarande 18-19 procent av det totala antalet helårsstudenter/helårsprestationer.

8 Överväganden och förslag

Remissammanställningen har visat att universiteten och högskolorna hanterar frågan om dokumentation av uppdragsutbildning i förhållande till den enskilde på olika sätt. Många efterlyser en tydlig reglering av denna fråga och upplever nuvarande reglering som oklar eller i vart fall ofullständig. I stort sett samtliga universitet/högskolor förordar att utbildningen skall kunna dokumenteras på samma sätt som högskoleutbildning under förutsättning att behörighets- och kvalitetskrav är uppfyllda.

SFS välkomnar Högskoleverkets kartläggning och anser också att tydligare regler skall gälla för högskolornas uppdragsutbildning. SFS och Uppsala studentkår motsätter sig bl.a. att uppdragsutbildning skall kunna ge högskolepoäng eller ge behörighet för vidare studier på universitet eller högskola.

Bör frågan hur uppdragsutbildningen skall betraktas i kompetenssammanhang vara reglerad? Bör reglerna finnas i högskoleförordningen?

Inte minst för den enskildes rättssäkerhet är det mycket viktigt att det redan från början står klart för den enskilde hur utbildningen kommer att dokumenteras i kompetenssammanhang. Det är också mycket viktigt från rättssäkerhetssynpunkt att samma regler gäller för alla universitet och högskolor i dessa frågor.

Universiteten och högskolorna har idag olika regler och praxis för hur uppdragsutbildningen skall dokumenteras. Vissa utfärdar kursbevis/examensbevis enligt högskoleförordningens regler. Andra tillämpar numera endast strikt reglerna för tillgodoräkning av utbildning enligt 7 kap. högskoleförordningen även för uppdragsutbildningen. Högskoleverket, som i denna rapport koncentrerar sin tillsyn främst till själva dokumentationen av uppdragsutbildningen, anser att det i bestämmelser meddelade av regeringen klart måste framgå vad som skall gälla härvidlag.

Reglerna om högskolornas uppdragsutbildning och dokumentationen av denna kan inte anses som ett led i budgetregleringsprocessen. De bör istället ses som generellt bindande rättsnormer för universitetet och högskolor.

Högskoleverket anser därför att regleringen om uppdragsutbildning i sin helhet bör finnas i högskoleförordningen och inte som idag i regleringsbrevet.

Utgångspunkter

Förarbeten

Högskoleverket vill peka på att det i förarbetena till förordningen om uppdragsutbildning och lagen om uppdragsutbildning fastlades vissa principer för uppdragsutbildningen. Högskoleverket finner inget som talar för att de principer som uttalades skulle upphöra att ha relevans när regleringen om uppdragsutbildning för de statliga universiteten och högskolorna istället infördes i regleringsbrevet. Tvärtom kan konstateras att dessa principer i vart fall fortfarande gäller för den kommunala vårdhögskolan eftersom förarbetena till nu gällande lag uttryckligen hänvisar till dessa. När förordningen om uppdragsutbildning upphävdes fanns inga särskilda förarbeten. Högskoleverket tolkar förändringarna i regelverket om uppdragsutbildning som en konsekvens av den frihetsreform som genomfördes för universitets- och högskolesystemet. Friheten var normen. Varje reglering krävde sin egen motivering. Det som inte uttryckligen var reglerat var följaktligen fritt för varje universitet och högskola att inrätta och organisera efter eget beslut (prop. 1992/93:1 s. 22).

Högskoleverket utgår därför i sitt resonemang från de principer som uttalades av regering och riksdag i samband med införandet av regleringen av universitetens och högskolornas uppdragsutbildning 1985.

En allmän princip var att det offentliga utbildningsväsendet skulle svara för grundläggande utbildning och påbyggnadsutbildning men inte för företagsintern utbildning eller annan direkt personalutbildning. Uppdragsutbildning som inte var arbetsmarknadsutbildning förutsattes avse fortbildning, vidareutbildning eller annan utbildning som syftade till att höja kompetensen hos de anställda. Denna princip gällde även för de kommunala vårdhögskolorna. Förbudet mot att ge uppdragsutbildning motsvarande en hel allmän utbildningslinje upphävdes visserligen 1993, men skälet till detta

angavs för de kommunala vårdhögskolorna vara att det inte var möjligt att upprätthålla denna begränsning i det nya systemet med examensordning. För de statliga universiteten och högskolorna angavs inget skäl. Högskoleverket anser det inte sannolikt att skälet skulle vara ett annat för dessa.

En annan allmän princip var att beställare av uppdragsutbildning förutsattes vara företag och organisationer, statliga myndigheter samt kommuner och landstingskommuner. Syftet fick inte vara att andra enskilda organ eller enskilda personer skulle kunna köpa sig utbildning. Enligt utskottets synsätt skulle uppdragsutbildning i huvudsak röra sig om en företagsinriktad fort- och vidareutbildning av företagens m.fl. egna anställda.

En tredje allmän princip var att uppdragsutbildning som i sak motsvarade utbildning inom reguljär utbildningsform, formellt borde kunna tillgodoräknas den enskilde som likvärdig med reguljär utbildning.

Tredje uppgiften

Högskoleverket vill också peka på universitetens och högskolornas tredje uppgift. Högskolan har traditionellt två uppgifter; utbildning och forskning. Men högskolan har också till uppgift att fungera som samhällets kunskapsbank och aktivt arbeta för att forskningsresultat kommer till nytta i samhället. Denna uppgift har förtydligats i högskolelagen till att avse samverkan med det omgivande samhället och sprida kännedom om verksamheten, jfr. 1 kap. 2 § högskolelagen. I budgetpropositionen 1996/97:1 s. 47 uttalar regeringen bl.a. följande.

Genom grundutbildningen och forskarutbildningen tillförs fortlöpande samhälle och näringsliv en mycket omfattande kunskap och kompetens. Sedd i relation till arbetstagarnas behov av kompetensutveckling uppgår denna överföring av kunskap till en relativt blygsam del. Begränsar man perspektivet till att bara se till antalet nytillträdande på arbetsmarknaden varje år uppgår dessa till högst 3 % av arbetskraften; ser man enbart till dem med högskoleutbildning är andelen ännu lägre. Det finns således ett mycket stort behov av att utnyttja och utveckla andra vägar för att föra ut kunskap från högskolan till det omgivande samhället.

Det finns samtidigt ett mycket stort behov från högskolans sida att ta till sig erfarenheter och kunskaper från näringsliv och samhälle. De sker naturligtvis i viss utsträckning genom de studerande som kommer till högskolan.

De resurser av kunskap och kompetens inom utbildning och forskning som finns samlade inom de svenska universiteten och högskolorna representerar mycket stora värden. Ur samhällets och näringslivets synvinkel finns det således starka skäl att ägna den svenska högskolan stor uppmärksamhet. Inom högskolan måste på motsvarande sätt finnas en mycket stark vilja att låta dessa samlade resurser komma det omgivande samhället och näringslivet till del.

Verket vill i detta sammanhang peka på den centrala uppgiften i regeringens politik att ge alla vuxna möjlighet att få ny kunskap och komplettera brister i tidigare utbildning. Kommunerna har ett särskilt ansvar för den grundläggande vuxenutbildningen. I övrigt delas ansvaret för att ett livslångt lärande kommer till stånd mellan individen, arbetsgivarna och det allmänna, (se regeringens skrivelse 1996/97:112 s. 87, Utvecklingsplan för förskola, skola och vuxenutbildning – kvalitet och likvärdighet).

Högskoleverkets kartläggning

Högskoleverket tar i sin bedömning också hänsyn till vad som anförts av universiteten och högskolorna och studenternas företrädare.

Samtliga universitet och högskolor som i verkets kartläggning har yttrat sig om regler för uppdragsutbildning anser att högskolepoäng som kvalitets-säkring är mycket viktiga för den enskilde studerande och dennes arbetsgi-vare. Vid tillgodoräknande av uppdragsutbildning har det påpekats att det av resursskäl och ur rättssäkerhetssynpunkt är angeläget att de ursprungliga uppdragsstudierna är väl och enhetligt dokumenterade. Uppdragsutbildning som drivs på "högskolenivå" utgör ett angeläget kvalitativt mått för uppdragsgivarna och man är ofta angelägen om att utbildningen skall uttryckas i högskolepoäng. Även ur konkurrenssynpunkt har det påpekats som angeläget att utbildningen kan ges en kvalitetsstämpel.

Företrädare för studenterna har anfört att syftet med uppdragsutbildning aldrig får vara att den skall leda till examen eller tillgodoräknas i en examen. SFS kräver därför att uppdragsutbildning inte skall kunna ge högskole-poäng. Poänggivande uppdragsutbildning innebär en andra väg in i högsko-lan. Antagningssystemet sätts ur spel då det går att köpa sig förbi kön till den spärrade svenska högskolan. Uppdragsutbildning skall alltså inte vara behörighetsgivande.

Skall uppdragsutbildning direkt kunna ge högskolepoäng?

Högskoleverket anser att det är mycket väsentligt att en klar distinktion mellan grundläggande högskoleutbildning och uppdragsutbildning upprätthålls. När förbudet att ge uppdragsutbildning motsvarande hel allmän utbildningslinje upphävdes tolkades detta av de flesta kommunala vårdhögskolor och av många statliga universitet och högskolor som att de nu hade full frihet att anordna uppdragsutbildningar som ledde fram till examina. Kartläggningen visar att både kursbevis och examensbevis i många fall är identiska med de som ges i reguljär utbildning. I några få fall krävs även kårtilhörighet för de studerande för att få examensbevis och högskolepoäng. Den distinktion som genom de allmänna principerna förutsattes i förarbetena mellan grundläggande högskoleutbildning och uppdragsutbildning visar sig genom kartläggningen i flera fall i praktiken vara nästan helt borta. Den princip som upprätthålls är att uppdragsutbildningen inte får vända sig till enskilda. I vissa fall har även denna princip tummats på då antagning till en uppdragsutbildning har skett av högskolan i öppen konkurrens. Högskoleverket finner det i hög grad otillfredsställande att en nära nog total sammanblandning mellan grundläggande högskoleutbildning och uppdragsutbildning i flera fall har skett. Hela yrkesexamina utfärdas på grundval av genomförd uppdragsutbildning utan att det på något sätt anges att det är fråga om uppdragsutbildning. Det pågår idag ett antal programutbildningar i uppdragsutbildningen som enligt gällande avtal skall leda till examina enligt examensordningen. Giltigheten av en sådan examen kan med nuvarande reglering diskuteras.

Det är samtidigt viktigt att en utbildning som ges av en högskola och som i sak motsvarar högskoleutbildning skall kunna dokumenteras i förhållande till den enskilde på ett sätt som anger utbildningens kvalitet och nivå. Detta är viktigt dels från den enskildes synpunkt, dels av resursskäl och från rättssäkerhetssynpunkt när fråga sedan kan uppkomma om tillgodoräknande av utbildningen. Det framstår som svårförståeligt att en uppdragsutbildning som har samma krav på kvalitet m.m. som en grundläggande högskoleutbildning inte skall kunna dokumenteras på liknande sätt som en sådan.

Att uppdragsutbildning drivs på "högskolenivå" har av flera högskolor anförts som ett angeläget kvalitativt mått för uppdragsgivarna och man är ofta angelägen om att utbildningen skall uttryckas i högskolepoäng. Högskolorna får härigenom en konkurrensfördel i förhållande till andra utbildningsanordnare.

Högskoleverket vill i detta sammanhang peka på högskolans tredje uppgift att samverka med det omgivande samhället. Regeringen har uttalat (prop. 1996/97:1 s. 47) att högskolan måste spela en betydligt större roll både som förmedlare och som mottagare av erfarenheter och problem utifrån. Det är särskilt angeläget att utbildningens inriktning och innehåll utvecklas med mycket god kännedom om de krav, önskemål och kunskaper som finns inom samhälle och näringsliv.

Högskoleverket vill framhålla att uppdragsutbildningen i detta sammanhang spelar en viktig roll.

Högskoleverket föreslår att betyg och kursbevis enligt 7 kap. högskoleförordningen skall kunna ges för uppdragsutbildning under följande förutsättningar, nämligen om

- *Uppdragsutbildningen följer en kursplan som har fastställts enligt bestämmelserna för högskoleutbildning*
- *Lärarna har en kompetens som motsvarar vad som gäller för lärare inom jämförbar högskoleutbildning*
- *Samma kvalitetskrav ställs på uppdragsutbildningen som på annan jämförbar högskoleutbildning.*

I kursbevis och annan studiedokumentation skall det tydligt framgå att det är fråga om uppdragsutbildning. Detta för att kunna hålla en klar distinktion gentemot den grundläggande högskoleutbildningen.

Högskoleverket föreslår vidare att uppdragsutbildning som dokumenteras enligt högskoleförordningen i tillämpliga delar också skall dokumenteras i det studieregister som skall finnas enligt förordning (1993:1153) om redovisning av studier m.m. vid universitet och högskolor. Redovisningen skall tydligt ange att det är fråga om uppdragsutbildning.

Skall poäng erhållna genom uppdragsutbildning vara behörighetsgivande och kunna ge poängförtur?

Studenterna har framfört att poänggivande uppdragsutbildning kan innebära en andra väg in i högskolan. En person kan t.ex. läsa de första 20 poängen i ett populärt ämne och sedan söka in till 21-40-poängsnivån där det i många fall är lättare att bli antagen. En annan möjlighet enligt

studenterna är att samla ihop så många högskolepoäng genom uppdragsutbildningar att det blir möjligt att söka in till kurser i kvotgruppen ”högskolepoäng”.

Mot detta kan anföras de synpunkter som har framförts från flera högskolor att poänggivande uppdragsutbildning kan innebära en ingång för personer som aldrig annars skulle studera vid en högskola. På detta sätt kan man nå fram med högskoleutbildning till dessa personer.

Behörighet

Av 8 kap 7 § högskoleförordningen framgår att det är högskolan som bestämmer vilka krav som skall ställas på särskilda förkunskaper i fråga om utbildningar som inte vänder sig till nybörjare i högskolan. Kraven skall vara helt nödvändiga för att studenten skall kunna tillgodogöra sig utbildningen. Kraven får avse

1. kunskaper från en eller flera kurser i gymnasieskolans nationella program eller motsvarande kunskaper,
2. kunskaper från en eller flera högskolekurser,
3. andra villkor som betingas av utbildningen eller är av betydelse för det yrkesområde som utbildningen förbereder för.

En fråga som kan diskuteras är om den som skaffat sig de särskilda förkunskaperna genom uppdragsutbildning redan av denna anledning inte skall få anses behörig. Av högskoleförordningen framgår att kraven skall vara helt nödvändiga för att studenten skall kunna tillgodogöra sig utbildningen. Att mot denna bakgrund anse att uppdragsutbildning som uppfyller samma kvalitetskrav m.m. som motsvarande högskoleutbildning ändå inte skall vara behörighetsgivande är enligt Högskoleverkets uppfattning inte rimligt.

Högskoleverket anser därför att även högskolornas uppdragsutbildning bör kunna vara behörighetsgivande för vidare studier i högskolan.

Urval

I 8 kap. 10 § högskoleförordningen ges allmänna bestämmelser om urval. Vid urvalet används olika urvalsgrunder, bl.a. urvalsgrunden tidigare utbildning. Högskolan bestämmer vilka urvalsgrunder, betyg, högskoleprov, andra särskilda prov, tidigare utbildning, arbetslivserfarenhet eller särskilda skäl som den sökande har åberopat, som skall användas i fråga om utbildningar som inte vänder sig till nybörjare i högskolan.

I de fall tidigare utbildning är en urvalsgrund för fortsatt högskoleutbildning anser Högskoleverket att den som genomgått uppdragsutbildning skall beredas tillfälle först när samtliga sökande som genomgått grundläggande högskoleutbildning har fått plats. Syftet med uppdragsutbildningen kan enligt verkets mening inte innefatta att en studerande i uppdragsutbildning skall beredas tillträde till fortsatt högre utbildning på bekostnad av den som i konkurrens sökt och antagits till högskoleutbildning.

Högskoleverket föreslår därför att regeringen i de allmänna bestämmelserna för urval, vad gäller urvalsgrunden tidigare utbildning, anger att vid konkurrens skall grundläggande högskoleutbildning gå före uppdragsutbildning.

Skall utbildningsprogram kunna ges som uppdragsutbildning?

Högskoleverket utgår här från de allmänna principer som angavs i propositionen till tidigare reglering av uppdragsutbildningen och som riksdagen godkände. Det offentliga utbildningsväsendet skall i första hand svara för grundläggande utbildning, fortbildning och vidareutbildning av mer allmän karaktär, både med och utan yrkesinriktning. Utskottet menade att det föreslagna systemet med uppdragsutbildning skulle göra det möjligt för högskolan att utan förfång för den egna reguljära verksamheten erbjuda företag sådan utbildning som har karaktär av befattningsutbildning. Det kom enligt utskottets synsätt i huvudsak att röra sig om en företagsinriktad fort- och vidareutbildning för företagens m.fl. egna anställda. Även om förbudet mot uppdragsutbildning på en hel allmän utbildningslinje togs bort har Högskoleverket tolkat rättsläget så att de allmänna principerna fortfarande har relevans.

Uppdragsutbildningen bör enligt Högskoleverket därför normalt inte motsvara något av de reguljära utbildningsprogrammen. Syftet med uppdragsutbildningen är inte att hela yrkesutbildningar som leder fram till examen skall ges som uppdrag. Högskoleverket konstaterar dock att den examensordning som finns idag ger möjlighet att nå fram till examen utan att man har deltagit i ett särskilt utbildningsprogram. Varje universitet och högskola har det fulla ansvaret för organisationen av sin utbildning. Kurser kan sammanföras till mer eller mindre fasta utbildningsprogram. Universiteten

och högskolorna tar själva ställning till i vilken grad en sådan sammanföring är nödvändig eller önskvärd, och hur behovet av samordning skall avvägas gentemot önskemålen om ökad frihet för studenten att själv utforma sina studier (prop. 1992/93:1 s. 35). Mot denna bakgrund är det, enligt verkets mening, ingen lösning att ställa upp en allmän begränsning att uppdragsutbildning inte får motsvara ett helt utbildningsprogram.

Skall examen direkt kunna utfärdas för uppdragsutbildning?

Fråga uppkommer då om det är rimligt att ställa upp en begränsning att examina aldrig skall få utfärdas för en uppdragsutbildning. Högskoleverket gör följande bedömning.

Före 1993 när det fanns förbud att ge uppdragsutbildning som motsvarade allmän utbildningslinje hände det att regeringen gav dispens från dessa regler. Som exempel kan nämnas beslut den 30 mars 1989 där regeringen medgav Göteborgs universitet att få anordna uppdragsutbildning som motsvarade läkarlinjen för sammanlagt 22 studerande från Förenade arab-emiraten. I beslut den 8 juli 1992 medgav regeringen att Landstinget Gävleborg med intagning höstterminen 1992 anordnade hälso- och sjukvårdslinjen som uppdragsutbildning med lokal antagning för att ge redan anställda undersköterskor/skötare möjlighet att utbilda sig till sjuksköterskor.

Ett alternativ skulle kunna vara att införa ett förbud att utfärda examen enligt examensordningen för uppdragsutbildning men med möjlighet för regeringen att vid särskilda skäl ge dispens från detta förbud.

Särskilda skäl skulle kunna vara arbetsmarknadsskäl, biståndspolitiska skäl eller andra skäl med avseende på lärosätenas internationella samarbete.

Eftersom uppdragsutbildningen i huvudsak skall röra sig om företagsinriktad fort- och vidareutbildning för företagens m.fl. egna anställda utgår dock Högskoleverket från att examina fortsättningsvis endast kommer att utfärdas i undantagsfall för uppdragsutbildning.

Kartläggningen visar emellertid att det för närvarande pågår programutbildningar inom främst vård- och lärarutbildningar. Deltagarna har gets

löfte att utbildningen kommer att leda fram till examen. För den enskilde har sålunda utbildningens status stått klar, låt vara att löftena grundar sig på en, enligt Högskoleverkets mening, felaktig tolkning av rådande rättsläge.

Verket anser, som tidigare har framhållits när det gäller utfärdande av kursbevis, att uppdragsutbildning som i sak är likvärdig med grundläggande högskoleutbildning och som har samma kvalitetskrav m.m. som denna måste kunna dokumenteras på liknande sätt som högskoleutbildning.

Högskoleverket anser därför att examina bör kunna utfärdas direkt även för uppdragsutbildningar. Examensbeviset och annan dokumentation måste dock tydligt utvisa att det är fråga om uppdragsutbildning.

Högskoleverket förutsätter, såsom framhållits, att examina bör utfärdas endast i undantagsfall (jfr. vad som exemplifierats som särskilda skäl ovan). Verket avser därför att inom sitt uppföljningsansvar noga följa utvecklingen av universitetens och högskolornas fortsatta inriktning och omfattning av uppdragsutbildningen.

Bilaga

Remissammanställning

Alla statliga högskolor, utom Dramatiska institutet och Högskolan i Karlskrona Ronneby har inkommit med svar.

Operahögskolan i Stockholm, Teaterhögskolan i Stockholm, Kungliga Konsthögskolan och Södertörns högskola har uppgett att de inte har någon uppdragsutbildning.

Samtliga kommunala/landstingskommunala vårdhögskolor har inkommit med svar.

Högskoleverket hemställer att högskolan till Högskoleverket kommer in med en redovisning av de regler högskolan har angående uppdragsutbildning. Verket vill särskilt ha svar på följande frågor.

Fråga 1.

Under vilka förutsättningar kan en deltagare i uppdragsutbildning erhålla högskolepoäng vid högskolan?

Statliga högskolor

Uppsala universitet

Genom beslut av rektor den 7 mars 1997 konstaterar universitetet att endast de deltagare i uppdragsutbildning som också är antagna till och bedriver högskoleutbildning kan komma i fråga för tillgodoräkande. Samtidigt konstaterar universitetet att det finns ett legitimt intresse av att kunna redovisa omfattningen av uppdragsutbildningen och att kunna bokföra sådan uppdragsutbildning som senare kan komma i fråga för tillgodoräkande som högskoleutbildning på ett klart och entydigt sätt. Det rör sig härvid - liksom hittills - om uppdragsutbildning där deltagarna är behöriga för högskoleutbildning eller har fått dispens på sedvanligt sätt, där kursplan fastställts av fakultetsnämnd och där examinator utsetts på samma sätt som för reguljär grundutbildning. Till skillnad från hittillsvarande praxis måste

det emellertid klart framgå att det i utgångsskedet rör sig om kurser och poäng från uppdragsutbildningen.

Deltagares närvaro och resultat (uppnådda poäng) i ovannämnda slag av uppdragsutbildning skall därför alltid bokföras på särskild kurskod i UPPDOK (även om samma kursplan redan har en kurskod i reguljär högskoleutbildning). Den till kurskoden i UPPDOK knutna kursbenämningen skall alltid avslutas med ordet ”(uppdragsutbildning)”. I bevis över genomförd uppdragsutbildning skall alltid anges: ”Detta bevis avser uppdragsutbildning.”

Genom dessa åtgärder kommer det att framgå tydligt av alla registerutdrag och utskrifter liksom av alla bevis att bokförd närvaro och bokförda poäng avser uppdragsutbildning och inte reguljär högskoleutbildning. Frågan om ett ev. tillgodoräknande av berörd uppdragsutbildning som högskoleutbildning uppkommer inte förrän den som enligt högskoleförordningen är berättigad till sådant tillgodoräknande begär det, t.ex. i samband med ansökan om examen (då ju också tillgodoräknanden av annan utbildning och av yrkesverksamhet kan aktualiseras).

Stockholms universitet

Den 15 augusti 1996 fastställde rektor föreskrifter om tillgodoräknande av utbildning i privat regi att gälla fr.o.m. läsåret 1996/97. Ett tillgodoräknande av utbildning skall enligt föreskrifterna endast ske för den som är student vid Stockholms universitet och således är både antagen till och bedriver utbildning vid universitetet. Föreskriften skall tillämpas strikt och den som inte är antagen till och bedriver högskoleutbildning skall därför inte ha möjlighet att erhålla högskolepoäng. S.k. etablering av personer i studiedokumentations-systemet (LADOK) enbart för att möjliggöra införande av resultat av studier utanför universitetet får inte ske.

Rektor har genom beslut den 6 februari 1997 fastställt att uppdragsutbildning som utförts av en institution vid universitetet eller av någon annan högskola i fråga om tillgodoräknande skall behandlas på samma sätt som utbildning i privat regi, t.ex. studieförbund.

Lunds universitet

Lsåret 1995/96 tillämpade universitetet den praxis som utvecklats i enlighet med den 1993 upphävda förordningen om uppdragsutbildning, dvs. högskolepoäng gavs under de förutsättningar som angavs i 4 § förordningen.

Den 6 mars 1997 konstaterar chefen vid utredningsenheten vid universitetet att skrivningen i regleringsbrevet för budgetåret 1997 *"För tillgodoräkning av uppdragsutbildning hänvisas till högskoleförordningen 7 kap. Tillgodoräkning av kurs m.m."* gör klart att den reguljära deltagaren i uppdragsutbildning inte kan få högskolepoäng för sin utbildning om han inte är student vid högskolan.

Den 3 april 1997 medger universitetet i beslut att, med hänsyn till föreliggande omständigheter, uppdragsutbildning får tillgodoräknas enligt tidigare gällande praxis under förutsättning att överenskommelse om utbildningen träffats mellan institution och uppdragsgivare utifrån föreskrifterna i föregående års regleringsbrev. Sådan överenskommelse skall ha träffats före den 6 mars 1997.

Göteborgs universitet

Deltagare i uppdragsutbildning får högskolepoäng under förutsättning att hon/han deltar i kurs som är inrättad som kurs inom grundutbildningen, är behörig för kursen, är medlem i studentkår och har godkänt resultat på kursen i fråga.

Umeå universitet

Deltagaren skall vara behörig för kursen i fråga. Kursplanen skall vara fastställd av ansvarig nämnd/institution inom universitetet och examinationen skall ske av behörig examinator inom universitetet enligt de föreskrifter som gäller för annan undervisning vid universitetet. Normalt gäller vidare att deltagaren skall ha sökt kursen i en öppen antagningsprocess i konkurrens med andra studerande. Detta kan antingen gälla en ansökan ställd direkt till universitetet och där universitetet är antagningsmyndighet eller en ansökan ställd till annan utbildningsanordnare på vars uppdrag universitetet genomför uppdragsutbildningen.

Linköpings universitet

Deltagaren i uppdragsutbildning kan få högskolepoäng under följande förutsättningar

- att behörigt beslutsorgan hos uppdragstagaren har godkänt att betyg och kursbevis får ges deltagare i aktuell uppdragsutbildning
- att uppdragsutbildningen följer fastställd kursplan enligt bestämmelserna för högskoleutbildning

- att lärarna har den kompetens som gäller för lärare inom jämförbar högskoleutbildning
- att deltagarna uppfyller de behörighetsvillkor som gäller för antagning till motsvarande reguljära utbildning eller har erhållit dispens från sådant villkor i den ordning och efter samma bedömningsgrunder som gäller för antagning till motsvarande reguljär utbildning.

Karolinska institutet (KI)

Under höstterminen 1996 tillsattes en utredning inom Utbildnings- och forskningsbyrån vid KI i syfte att ge klara administrativa riktlinjer angående uppdragsutbildning för KI:s institutioner. Under utredningens gång utfärdades ett interimistiskt direktiv för poänggivande uppdragsutbildning och kursintyg. Direktivet var baserat på den nu upphävda förordningen om uppdragsutbildning i anslutning till statlig och kommunal högskoleutbildning. Rättsläget på området har varit och är fortfarande mycket oklart och utredningen om riktlinjer ajournerades i början av mars 1997. För närvarande gäller tidigare praxis vid KI dvs. att kursbevis och poäng ges till deltagare som uppfyller behörighetskraven.

Kungliga Tekniska högskolan (KTH)

En deltagare i uppdragsutbildning som uppfyller kraven på grundläggande behörighet registreras i LADOK-systemet med dispens för uppdragsutbildningskurs. De deltagare som är obehöriga hanteras manuellt vid sidan om och vid kursens slut får eleven ett intyg som skrivs ut på institutionen. Övriga får kursbevis.

Luleå tekniska universitet

Universitetet anger att de regler som fastställdes 1989 om uppdragsutbildning i tillämpliga delar fortfarande gäller. Av dessa framgår bl.a. följande.

Det är mycket viktigt att uppdragsutbildning som ger högskolepoäng håller samma kvalitet som grundutbildningen. Därför måste sådan uppdragsutbildning följa samma regler vad gäller utbildningsplaner och kursplaner samt inrättande av annan högskoleutbildning. Studerande som antas till uppdragsutbildning som ger poäng skall uppfylla samma behörighetsregler som gäller för antagning till motsvarande reguljära utbildning.

Kungliga Musikhögskolan i Stockholm (KMH)

KMH ger inte högskolepoäng till studerande i uppdragsutbildning som är avgiftsbelagd.

Mitthögskolan

Nya riktlinjer för uppdragsutbildningen har påbörjats. Tills dessa färdigställt gäller de av högskolan beslutade riktlinjerna från 1994. Deltagare i uppdragsutbildning kan erhålla högskolepoäng enligt de bestämmelser som gällde i den upphävda förordningen om uppdragsutbildning.

Sveriges lantbruksuniversitet (SLU)

Poäng ges efter behörighets- och kvalitetsprövning.

Övriga statliga högskolor

Samtliga ger poäng för sina uppdragsutbildningar under vissa förutsättningar. Alla kräver behörighet för utbildningen. De flesta tillämpar fortfarande reglerna om betyg och utbildningsbevis som gavs i den gamla förordningen. Vissa kräver också att antagning och registrering sker. Samtliga håller hårt på kvalitetskraven. Några kräver också medlemskap i studentkår.

Kommunala vårdhögskolor

Alla vårdhögskolor ger högskolepoäng för sina utbildningar. *Skaraborgs vårdhögskola* kommer dock att avvakta förtydligande av rättsläget för kommunal högskoleutbildning innan ytterligare nya avtal skrivs med avnämare. Högskolan kommer fortsättningsvis att ange motsvarandebedömningar för att underlätta för deltagare i kommande prövning i arbetslivet och för studier. Samtliga kräver för poänggivning behörighet för utbildningen och att utbildningen uppfyller fastställda kvalitetskrav. Vissa kräver också antagning och registrering för att ge högskolepoäng.

Fråga 2.

*Hur ser de kursbevis/intyg ut som deltagarna får efter genomgången utbildning?
Var vänlig bifoga något exempel.*

Sammanställningen avser de högskolor som fortfarande ger högskolepoäng för sina utbildningar och ger kursbevis och i förekommande fall examensbevis för dessa.

Statliga högskolor

Göteborgs universitet, Linköpings universitet, Luleå tekniska universitet, Danshögskolan, Högskolan i Halmstad, Högskolan i Kalmar, Högskolan i Karlstad, Högskolan i Kristianstad, Idrottshögskolan, Konstfack, Lärarhögskolan i Stockholm, Mälardalens högskola och SLU ger kursbevis i enlighet med högskoleförordningen och anger inte att det är fråga om uppdragsutbildning.

KI, KTH, Högskolan i Borås, Högskolan i Dalarna, Högskolan Gävle/Sandviken, Högskolan i Skövde, Högskolan i Växjö, Högskolan i Örebro och Mitt-högskolan anger samtliga i sina kursbevis att det är fråga om uppdragsutbildning. Antalet högskolepoäng anges dock och i fler fall hänvisas i kursbevisen till bestämmelserna i högskoleförordningen.

Kommunala vårdhögskolor

Alla vårdhögskolor utom vårdhögskolorna i *Umeå, Falun, Boden, Värmland, Borås och Malmö* ger kursbevis som är identiska med de som ges i den ordinarie utbildningen. Övriga anger i sina kursbevis att det är fråga om uppdragsutbildning.

Fråga 3.

Om högskolan i vissa fall ger högskolepoäng vid uppdragsutbildning, hur omfattande är i så fall denna verksamhet uttryckt i antal kurser och kursdeltagare?

Frågan har formulerats på sådant sätt och universiteten/högskolorna har svarat på sådant sätt att några slutsatser inte kan dras om den totala omfattningen av poänggivande uppdragsutbildning (se dock avsnitt 6).

Statliga högskolor

Uppsala universitet

I universitetets årsredovisning avseende 1996 lämnas uppgifter om omfattningen av uppdragsutbildningen på "högskolenivå": under läsåret 1995/96 totalt 2 700 individer motsvarande 304 helårsstudenter. Det kan tilläggas att årligen ca 40 avtal sluts om kurser i uppdragsutbildning på högskolenivå.

Lunds universitet

Uppgifterna avser det förlängda budgetåret 1995/96. Totalt har 78 kurser getts med deltagare motsvarande ungefär 434 helårsstudenter. Som jämförelse kan nämnas att antalet helårsstudenter i universitetets reguljära grundutbildning under samma tidsperiod överskred 40 000. De stora avnämarna av uppdragsutbildningen återfinns inom skola, sjukvård och social omsorgsverksamhet, dvs. inom den offentliga sektorn.

Göteborgs universitet

Följande ungefärliga uppgifter har lämnats avseende läsåret 1995/96: ca 25 institutioner har rapporterat studenter i uppdragsutbildning till LADOK, ca 90 kurser har berörts och ca 1000 deltagare.

Stockholms universitet

Universitetet har inte kunnat ge någon samlad bild över omfattningen och innehållet i uppdragsutbildningen vid Stockholms universitet. Bakgrunden till detta är det decentraliserade ansvaret till institutionerna. De totala intäkterna av uppdragsutbildning budgetåret 1996/97 var dock 52 miljoner kronor.

Umeå universitet

För 1995/96 var det totalt 297 deltagare motsvarande 39 helårsstudenter på A/B -nivå samt 10 helårsstudenter på C/D-nivå. Detta motsvarar 37 helårsprestationer fördelat på 25 helårsprestationer på A/B-nivå samt 11 helårsprestationer på C/D-nivå.

Linköpings universitet

1996/97 ges omkring 100 poänggivande kurser. 875 personer finns i Studentcentrums statistik.

KI

För uppdragsutbildningskurser anordnade av KI är det huvudsakligen olika landsting som är uppdragsgivare. Under budgetåret 1995/96 var ca 230 individer registrerade på olika kurser. Dessa utgjorde 22,9 helårsstudenter med 15,4 helårsprestationer.

KTH

Uppdragsutbildningen omfattar ca 50 kurser, vilket innebär för kalenderåret ca 177 helårsstudenter.

Luleå tekniska universitet

Omfattningen av kurser som ger poäng är mycket liten.

Danshögskolan

Några kurser om 1 poäng och en kurs om 5 poäng.

Högskolan i Borås

Under 1996/97 har ca 230 personer deltagit i uppdragsutbildningar om 5 poäng och ca 100 i uppdragsutbildningar om 10 poäng.

Högskolan Dalarna

Lsåret 1995/96 genomfördes 28 kurser med sammanlagt 719 deltagare som gav högskolepoäng.

Högskolan Gävle/Sandviken

Under höstterminen 1996 var antalet helårsstudenter 4 093 och helårsprestationer 1 530.

Högskolan i Halmstad

Under tre terminer perioden ht 1995—ht 1996 har antalet poängkurser varit 88 och antalet studerande ca 1700 stycken.

Högskolan i Kalmar

Poänggivande uppdragsutbildning gavs under det senaste budgetåret (18 mån) motsvarande 119 helårsprestationer till 864 personer.

Högskolan i Karlstad

Antalet kurser där deltagarna kan få högskolepoäng är f.n. ca 15 kurser per läsår och omfattar uppskattningsvis 280 deltagare.

Högskolan i Kristianstad

Under läsåret 1995/96 motsvarade den poänggivande uppdragsutbildningen ca 27 helårsstudenter och lika många helårsprestationer samt 273 deltagare.

Högskolan i Skövde

På senare år är det bara högskolans Fortbildnings- och utbildningscentrum för barnomsorg och skola FUBIS som har bedrivit poänggivande uppdragsutbildning. Under läsåret 1995/96 var antalet kurser 15 och antalet registrerade drygt 300.

Högskolan i Trollhättan/Uddevalla

För 1995/96 utdelades poäng motsvarande ca 6 helårsprestationer i kurser i företagsekonomi och juridik. Under höstterminen 1996 delades inga poäng ut. Inte heller hittills under vårterminen 1997.

Högskolan i Växjö

Antalet helårsstudenter och helårsprestationer i poänggivande uppdragsutbildning uppgick 1995/96 till 25,9 helårsstudenter och lika många helårsprestationer.

Högskolan i Örebro

Omfattningen av poänggivande uppdragsutbildningar var under höstterminen 1996 totalt 29 kurser och 1304 kursdeltagare. Därav 11 fortbildningskurser för lärare med 354 kursdeltagare.

Konstfack

Konstfack anordnar 4-5 kurser per år med ett 20-tal deltagare i varje kurs.

Lärarhögskolan

Under läsåret 1995/96 deltog ca 1500 personer i ett 70-tal poänggivande kurser.

Mitthögskolan

Omfattningen av poänggivande uppdragsutbildning motsvarade totalt ca 164 helårsstudenter under Ht-95-Ht-96 och totalt 119 helårsprestationer under samma tid.

Kommunala vårdhögskolor

Hälsöhögskolan i Stockholm

34 pågående och planerade poänggivande kurser 1997.

Vårdhögskolan i Uppsala

Lsåret 1996/97 gavs 8 poänggivande kurser med totalt med totalt 159 deltagare.

Hälsöhögskolan i Jönköping

Under 1996 påbörjades/genomfördes 20 poänggivande uppdragsutbildningar mellan 5 och 40 poäng. Deltagarantalet var totalt ca 387.

Vårdhögskolan i Växjö

Poänggivande uppdragsutbildning var vårterminen 1997 8 kurser med 183 kursdeltagare.

Kalmar läns vårdhögskola

Under 1996 t.o.m. januari 1997 anordnades 21 uppdragsutbildningar mellan 5 och 60 poäng med totalt 466 kursdeltagare.

Blekinge Internationella Hälsöhögskola

Under 1996 gavs 13 olika utbildningar med högskolepoäng varierande från 5 poäng till ett helt sjuksköterskeprogram på 120 poäng. Antalet deltagare var 245.

Vårdhögskolan i Kristianstad

Högskolan bedriver för närvarande 9 kurser med totalt 174 studerande.

Vårdhögskolan i Lund/Helsingborg

Under 1996 hade högskolan ca 400 studerande och 20 kurser i poängsatt uppdragsutbildning.

Bohusläns vårdhögskola

Läsåret 1995/96 hade högskolan motsvarande 111,39 helårsstudenter på sammanlagt 2 program och 11 kurser (5-15 poäng).

Vårdhögskolan i Göteborg

Uppdragsutbildningen omfattade motsvarande 168 helårsstudenter, fördelade på ca 60 på tandhygienistprogrammet och resten på kurser inom övriga program.

Vårdhögskolan i Vänersborg

Läsåret 1995/96 hade högskolan motsvarande 112,26 helårsstudenter på sammanlagt 26 kurser (5-10 poäng).

Vårdhögskolan i Borås

Läsåret 1995/96 var omfattningen 7 kurser och 34 helårsstudenter.

Skaraborgs vårdhögskola

Under 1996 genomfördes 13 poänggivande kurser med 224 deltagare.

Hälsöhögskolan i Värmland

Under 1996 fanns ca 700 individer på ett 25-tal poänggivande kurser.

Vårdhögskolan i Gävle

Höstterminen 1996 var antalet utbildningar 8, varav 3 sjuksköterskeprogram. Antalet deltagare var totalt drygt 200.

Vårdhögskolan i Falun

Läsåret 1996/97 var antalet kurser 12 (2-10 poäng) och antalet kursdeltagare ca 300.

Hälsöhögskolan i Umeå

Omfattningen 1996 var ca 125 helårsstudenter i 20-talet kurser.

Vårdhögskolan i Boden

Höstterminen 1996 var omfattningen ca 29 årsstudieplatser eller motsvarande 11 % av den totala verksamheten.

Fråga 4-5

Omfattar uppdragsutbildning vid högskolan i något fall utbildning som motsvarar program som leder fram till examen i den reguljära verksamheten? Hur ser i så fall utbildningsbeviset för sådan utbildning ut?

Följande högskolor har uppdragsutbildning som motsvarar reguljär utbildning och som leder till examen.

Statliga högskolor

Lunds universitet

Från *Lärarhögskolan i Malmö* redovisas två fall av uppdragsutbildning som leder till examen. Det ena fallet gäller institutionen för fritidspedagog- och förskolläraryt utbildning och avser utbildning av barnskötare till förskollärare enligt programmet för barn- och ungdomspedagogisk utbildning med inriktning mot förskollärare. Utbildningen genomförs på uppdrag av Landskrona kommun och är en förutsättning för att bereda deltagarna fortsatt anställning i kommunen inom sitt verksamhetsområde. Kursdeltagarna tillgodoräknas 10 poäng ungdomspedagogisk baskurs och 20 poäng praktik. Examensbevis om 120 poäng kommer att utfärdas.

Det andra fallet avser institutionen för yrkespedagogik och programmet för studie- och yrkesvägledarutbildning. Institutionen genomför en uppdragsutbildning för Örebro kommun om 40 poäng. Utbildningen omfattar ca 30 kursdeltagare som innehar arbete som studie- och yrkesvägledare. Vidare genomför institutionen uppdragsutbildning om 60 poäng för övertaliga vårdlärare (16 deltagare) i Göteborg. Examensbevis kommer eventuellt att utfärdas beroende på individuella tillgodoräknanden av genomgångna kurser i förhållande till de totala kraven för yrkesexamen.

Samhällsvetenskapliga fakulteten har i två omgångar varit engagerade i mastersutbildning för högre statstjänstemän. Utbildningen initierades av civildepartementet i början av 1990-talet. För deltagarna i första omgången utfärdades ett examensbevis. Våren 1996 inleddes diskussioner om en ny utbildningsomgång. Avtal har i januari 1997 träffats mellan fakulteten och Utvecklingsrådet för den statliga sektorn om en mastersutbildning/utbildningsprogram motsvarande magisternivå om 40 poäng benämnt "Internationalisering och strategisk omvandling". Utbildningen ges på halvtid och skall utmynna i en mastersexamen i Public Administration. Programmet är

delvis en direkt följd av Sveriges EU-medlemskap. Formulär för examensbevis föreligger inte ännu.

Göteborgs universitet

Det finns program och delar av program som upphandlats som uppdragsutbildning, t.ex. utbildningsprogrammen läkarutbildning och grundskolläro/gymnasieläroarutbildning. När deltagare slutfört samtliga kurser, i förekommande fall fått positivt beslut om tillgodoräknande av annan utbildning och övriga examensvillkor är uppfyllda kan examensbevis utfärdas. Deltagarna får reguljära examensbevis.

Umeå universitet

Universitetet genomför en distansutbildning i Pajala (ingenjörsutbildning inom data- och elektronik) som finansieras av EU-medel (mål-6) samt olika nationella medel från bl.a. utbildningsdepartementet och länsstyrelsen i Norrbottens län. Denna utbildning är en engångssatsning på nödvändig kompetensförsörjning och ges utifrån regionalpolitiska och arbetsmarknadsmässiga skäl. Deltagaren skall ha sökt kursen i öppen antagningsprocess i konkurrens med andra studerande. Kursdeltagarna kommer att få ett liknande examensbevis som studenter på övriga ingenjörsutbildningar vid Umeå universitet.

KI

Institutionen för psykoterapi vid KI ger en påbyggnadsutbildning i psykodynamisk psykoterapi motsvarande 60 poäng för 12 personer med landstingen i Västmanland, Uppsala och Örebro som uppdragsgivare. Denna utbildning motsvarar till art och nivå KI:s reguljära psykoterapeututbildning och är av Socialstyrelsen bedömd som legitimationsgrundande. Deltagarna är vårterminen 1997 inne på tredje terminen av totalt sex. Beslut om att utbildningen skall vara poänggivande är ännu inte fattat. Beslut om examinationsbevis eller motsvarande är ej avtalat med uppdragsgivaren eller beslutat vid KI.

Institutionen för klinisk neurovetenskap vid Huddinge sjukhus och enheten för psykiatri vid Danderyds sjukhus ger var för sig en kognitivt inriktad psykoterapeututbildning med Stockholms läns landsting som uppdragsgivare. Utbildningarna är bedömda som legitimationsgrundande av Socialstyrelsen. Beslut är fattat i Grund- och vidareutbildningsnämnden vid KI om att dessa utbildningar skall ge högskolepoäng förutsatt att vissa administrativa rutiner åtföljs. Beslut om examensbevis eller motsvarande är ej fattat vid KI.

KTH

Posthögskolans informatiklinje ges sedan tre år av institutionen för data- och systemvetenskap på uppdrag av Posten. Konstruktörsprogrammet (20 poäng) är ett vidareutbildningsprogram som vänder sig till tekniker och ingenjörer som arbetar med konstruktion eller produktutveckling. En påbyggnadsutbildning (20 poäng) efter 80-poängs ingenjörutbildning ges sedan två år på uppdrag av Telia. Mastersprogrammet Land management (60 poäng) ges på uppdrag av Sida.

Mastersutbildningen ingår även i den reguljära verksamheten. Utbildningen kan även läsas som en inriktning vid KTH och leder då fram till civilingenjörutbildning. Examensbeviset är inte identiskt med det som ges i civilingenjörutbildningen.

Luleå tekniska universitet

Uppdragsutbildning har i några fall lett fram till yrkesexamen. Det gäller t.ex. vidareutbildning av förskollärare till grundskollärare. Examensbeviset är identiskt med det som ges i reguljär utbildning.

Högskolan i Gävle/Sandviken

Högskolan har under 1996 avtalat med Sandvikens kommun att genomföra vidareutbildning av 15 förskollärare till grundskollärare.

Högskolan i Halmstad

Vårdhögskolan i Halland övergick den 1 juli 1995 till Högskolan i Halmstad och då inrättades institutionen för Hälsovetenskap. Uppdragsutbildning påbörjades innan övergången till Högskolan i Halmstad och för närvarande bedrivs sjuksköterskeutbildning 120 poäng för personal inom Hallands läns landsting. Utbildningen bedrivs på två orter, Halmstad respektive Varberg med totalt 52 deltagare. Utbildningen i Varberg avslutas den 24 oktober 1997 och i Halmstad den 23 januari 1998. Examensbevis utfärdas enligt högskolans gängse regler efter avslutad och godkänd utbildning.

Idrottshögskolan

Idrottshögskolan tar årligen i idrottslärarytbildningen emot någon eller några studerande i uppdragsutbildning för Försvarsmaktens räkning. De studerande kommer av arbetsmarknadsskäl eller i ren personalutbildning. IH antar dessa studerande på samma villkor i fråga om behörighet m.m. som gäller andra studerande inom utbildningsprogrammet. I antagningsbeviset

anges att det är uppdragsutbildning. Redovisningsmässigt och i kontakt med CSN särbehandlas dessa studerande. Studerande som fullföljt programmet får idrottslärarexamen och IH utfärdar ett utbildningsbevis med samma innehåll som för studerande i reguljär utbildning.

Lärarhögskolani Stockholm

Innevarande läsår förekommer några uppdragsinsatser som kan leda till examen, nämligen vidareutbildning av förskollärare till grundskollärare (för Nacka kommun), utbildning av grundskollärare 1-7 (för Eskilstuna kommun) samt gymnasieläraryt utbildning i Bollnäs. Om den studerande uppfyller behörighetskraven och kursfordringarna utfärdas examensbevis på samma sätt som för ordinarie utbildning.

Mitthögskolan

F.d. Vårdhögskolan i Sundsvall/Örnsköldsvik har i samband med strukturomvandlingar inom vård och ambulansvård i samarbete med landstinget i Västernorrland genomfört sjuksköterskeutbildning för tidigare undersköterskor respektive ambulanspersonal som uppdragsutbildning. Åtgärden har motiverats av arbetsmarknadsskäl. Sedan den 1 juli 1995 bedrivs dessa utbildningar av Mitthögskolan som övertagit överenskommelsen. På utbildningsbevisen framgår klart att utbildningen har bedrivits som uppdragsutbildning.

Mälardalens högskola

Vid integreringen av Vårdhögskolan i Västerås i Mälardalens högskola hade den dåvarande huvudmannen för vårdhögskolan, Landstinget i Västmanland, redan lagt beställning på två utbildningar som motsvarar program som leder fram till examen i den reguljära utbildningen. Dessa utbildningar är inte avslutade ännu varför något examensbevis inte utfärdats.

SLU

Uppdragsutbildning i form av hel utbildning förekommer vid SLU endast i ett fall; Norska staten köper fem platser i den reguljära veterinärutbildningen. Norges veterinärhögskola antar de sökande som måste uppfylla de inträdeskrav, som gäller för veterinärutbildningen i Norge. Dessa studenter erhåller samma typ ev examensbevis som de svenska studenterna.

SLU utbildar vissa grupper av utländska studenter på uppdrag av biståndsorganisationerna. Dessa studenter har behörighet motsvarande Bsc-examen

och får på SLU en påbyggnad till Msc-examen enligt ett av universitetet fastställt kursprogram. Under förutsättning att kraven på magisterexamen är uppfyllda vad gäller fördjupning och examensarbete erhåller den studerande examensbevis för Master of Science.

Kommunala vårdhögskolor

Hälsöhögskolan i Umeå

Uppdragsplatser i reguljär utbildning har köpts av sjukvårdshuvudmännen i Lycksele och Skellefteå när det gäller grundläggande sjuksköterskeutbildning (5 platser av 20 i Skellefteå och 10 platser av 20 i Lycksele). Dessa studerande har prövats av antagningsenheten i Jönköping efter samma principer som alla andra och erhåller efter genomgången utbildning examensbevis vilka inte skiljer sig från dem som andra studenter får.

Vårdhögskolan i Göteborg

Uppdragsutbildning som leder till examen finns på tandhygienistprogrammet. Examensbevis ser ut som examensbevis i den reguljära utbildningen. 1995/96 hade tandhygienistprogrammet omkring 60 helårsstudenter.

Blekinge Internationella Hälsöhögskola

Högskolan ger 25 platser på sjuksköterskeprogrammet som uppdragsutbildning. Examensbeviset ser ut som examensbevis i den reguljära utbildningen.

Vårdhögskolan i Uppsala

Vid institutionen för omvårdnad arrangeras kompletterande utbildning för sjuksköterskor med utomnordisk examen som söker svensk legitimation. Genomgången utbildning ger svensk legitimation, men innehållet i utbildningen är inte identiskt med sjuksköterskeprogrammet. Under tidigare år har specialistutbildning inom anestesijukvård 40 poäng och intensivvård 40 poäng genomförts. Uppläggning, innehåll och examinationer har helt följt de reguljära utbildningarna.

Hälsöhögskolan i Värmland

Inom uppdragsutbildning pågår för närvarande sjuksköterskeutbildning. Examensbeviset planeras att utformas på samma sätt som för den reguljära utbildningen, men med tillägget att utbildningen har genomförts som en uppdragsutbildning.

Hälsöhögskolan i Jönköping

Vid enstaka tillfällen har någon/några platser i ett reguljärt utbildningsprogram försålts. Det beslutade studerandeantalet i aktuella utbildningsprogram har dock ej påverkats. Examensbeviset är identiskt med det i reguljär utbildning.

Vårdhögskolan i Gävle

Högskolan anordnar på uppdrag av landstinget Gävleborg sjuksköterskeutbildning som uppdragsutbildning. Denna utbildning har samma utbildningsplan och kursplan som den reguljära utbildningen. Examensbeviset är identiskt med det i reguljär utbildning.

Vårdhögskolan i Borås

Under 1993 och 1994 genomfördes en uppdragsutbildning till sjuksköterska på hälso- och sjukvårdslinjen, inriktning mot allmän hälso- och sjukvård, 80 poäng, för 21 undersköterskor inom landstinget i Älvsborg. Utbildningen genomfördes som ett led i olika arbetsmarknadspolitiska åtgärder för att förhindra friställning av personal inom landstinget i Älvsborg. Examensbeviset var detsamma som i reguljär utbildning.

Vårdhögskolan i Vänersborg

Vårdhögskolan i Vänersborg har under de senaste åren genomfört programutbildning till sjuksköterska på uppdrag av Bohuslandstinget i två omgångar och påbörjade våren 1997 för NU-sjukvården (Norra Älvsborg och Norra Bohusläns gemensamma sjukvårdsorganisation) ytterligare en 120-poängsutbildning till sjuksköterska. Under perioden 1992-1994 genomförde vårdhögskolan i Vänersborg med dispens från VHS, på uppdrag av landstinget i Älvsborg en 80-poängsutbildning till sjuksköterska. Utbildningen gavs i "skarven" mellan den dittillsvarande 80-poängsutbildningen och det nuvarande 120-poängsprogrammet. Sedan dess har inte genomförts någon programutbildning på uppdrag. Examensbevisen skiljer sig inte från bevisen i reguljär utbildning.

Fråga 6.

Vilka synpunkter har högskolan på nuvarande reglering av uppdragsutbildningen? Kan den ge utrymme för olika tolkningar? Har högskolan synpunkter på hur reglerna bör vara utformade?

Statliga högskolor

Samtliga högskolor som uttalat sig i denna fråga anser att uppdragsutbildning under förutsättning av kvalitetskrav och behörighet för studierna skall kunna ge poäng på samma sätt som i den reguljära utbildningen. De allra flesta högskolorna vill att reglerna skall ändras och anser att nuvarande reglering är oklar. Flera högskolor anser att ett klarläggande av reglerna brådskar. Många anser att nuvarande reglering ger utrymme för olika tolkningar. Många förespråkar ett återinförande av den gamla förordningen, SFS 1985:1837. Frågor som antagning i öppen konkurrens och kår-tillhörighet för högskolepoäng bör diskuteras anser någon. *Högskolan i Gävle/Sandviken* föreslår att efter ordet personalutbildning i regleringen om uppdragsutbildning bör tilläggas *för egen personal*. *Idrottshögskolan* anser att alla kurs- och examensbevis skall ange att det är fråga om uppdragsutbildning. *Högskolan i Borås* och *Danshögskolan* tycker att det vore värdefullt om frågan om privatpersoners deltagande i uppdragsutbildning diskuterades. *Högskolan i Kalmar* tycker att det vore värdefullt om Högskoleverkets rapport penetrerade frågan om programutbildning och examen inom uppdragsutbildningen. *Konstfack* ställer frågan hur begreppet personalutbildning skall tolkas. *KTH* anser att klara regler om uppdragsutbildning bör finnas i högskoleförordningen.

KI anser att rättsläget för närvarande är mycket oklart och svårtolkat. Frågor att ställa sig om poänggivande uppdragsutbildning inte tillåts, är hur uppgifter gällande uppdragsutbildning ska registreras. Det är inte möjligt att använda LADOK eftersom detta automatiskt ger poäng i studiemeritförteckningar. Andra frågor som kräver förtydligande är hur kurs/utbildningsbevis skall utformas, om examen får utfärdas för uppdragsutbildningar som motsvarar eller liknar reguljära utbildningsprogram, om deltagarna i uppdragsutbildning omfattas av kårobligatoriet, om deltagarna har rätt att nyttja universitetsbibliotekens tjänster som ofta är kopplade till betald terminsräkning. *KI* betonar att högskoleförordningens regler om tillgodoräknande inte handlar om tilldelande av poäng. Att 7 kap 14 § förordningen tolkas som att uppdragsutbildning inte får vara poänggivande anser *KI* svårtolkat och långsökt. Högskolepoäng har blivit en indikator på utbildningsnivå. Så

länge uppdragsutbildningens kvalitet och vetenskapliga förankring är densamma som för den reguljära utbildningen anser KI att högskolepoäng och kursbevis otvivelaktigt skall utfärdas, något annat vore inkonsekvent. Högskolepoäng är en merit för den anställde och en bedömningsgrund för arbetsgivaren. KI efterlyser tydliga direktiv och förordar att uppdragsutbildning framdeles skall vara poänggivande då den uppfyller kraven för reguljär utbildning.

Lunds universitet har inhämtat underlag från fakulteterna och lärarhögskolan. Särskilt inom lärarhögskolans och medicinska fakultetens område spelar uppdragsutbildningen en viktig roll för kompetensutvecklingen av anställda inom skola och sjukvård. Poängsättningen är härvid ett väsentligt instrument för att utbildningen smidigt skall kunna användas för fortsatt sådan utveckling i ett system med återkommande utveckling. Fakulteterna förordar klart en fortsättning av hittills tillämpad praxis med betyg samt kurs- och examensbevis enligt bestämmelserna för högskoleutbildning. Den centrala frågan är hur uppdragsutbildningen skall dokumenteras i förhållande till deltagarna och inte hur den skall tillgodoräknas vid ev. fortsatta studier. I en ordning där vederbörande utbildningsansvariga organ fastställer kurs- respektive utbildningsplaner för uppdragsutbildningen och där samma behörighetsvillkor uppställs för tillträde som gäller för antagning till motsvarande reguljära utbildning bör godkänt resultat få dokumenteras i form av poäng och betyg samt kurs- respektive examensbevis, dvs. på samma sätt som gäller för reguljär högskoleutbildning. Enligt universitetet ligger detta också i linje med skrivningen i högskolelagen 7 § att fortbildning och vidareutbildning ingår i högskolans utbildningsuppgift. LTH påpekar bl.a. att det vid tillgodoräknande av uppdragsutbildning vid fortsatta studier både ur rättssäkerhetssynpunkt och av resursskäl är angeläget att de ursprungliga uppdragsstudierna är väl och enhetligt dokumenterade.

Universitetet anser att en särreglering krävs av uppdragsutbildningen och förordar att föreskrifterna i förordningen 1985:1037 återinförs och att härvid, såsom skett för den kommunala högskoleutbildningen, ingen inskränkning sker i verksamhetsområdet för uppdragsutbildning.

Stockholms universitet anser att reglerna i högskoleförordningen bör ändras så att samtliga studerande som genomgår av universitet och högskolor anordnad uppdragsutbildning för företag och organisationer samt kommunala och statliga myndigheter skall få tillgodoräkna sig utbildningen poängmässigt

om de uppfyller behörighetsvillkoren. För universitetet är uppdragsutbildning en synnerligen angelägen verksamhet som har stor betydelse från många aspekter, inte minst vad gäller fortbildning och vidareutbildning av vuxna inom ramen för ett livslångt lärande. Institutionerna ställs ofta inför andra pedagogiska situationer än vanligtvis, vilket kan utveckla undervisningen på många positiva sätt. Samtidigt förstärks kontakterna med det omgivande samhället genom mötet med företag och myndigheter. Att uppdragsutbildning bedrivs på "högskolenivå" utgör ett angeläget kvalitativt mått för uppdragsgivarna och man är ofta angelägen om att utbildningen skall uttryckas i högskolepoäng.

Uppsala universitet anser att det är utomordentligt väsentligt att myndigheter, företag och organisationer genom uppdragsutbildning kan bidra till den för individer och samhälle nödvändiga fort- och vidareutbildningen och att den - i de fall såväl deltagarna som utbildningen fyller gällande kvalitetskrav för högskoleutbildning - skall kunna ges betyg och utbildningsbevis enligt högskoleförordningen. SFS 1985:1837 4 § utgjorde härvidlag en klar och lättfattlig reglering och universitetet föreslår att den återinförs. Detta fordrar samtidigt att universitet och högskolor tillser att undervisningsplaneringen sker så att den reguljära utbildningens kvalitet säkerställs.

Kommunala vårdhögskolor

De flesta högskolorna tycker att nuvarande regelsystem är bra. När förbudet att ge en allmän utbildningslinje upphävdes 1993 tolkade de flesta högskolor detta som att nuvarande regelsystem tillåter hela yrkesutbildningar fram till examen som uppdragsutbildning och att examensbevis kan utfärdas på samma sätt som i den reguljära utbildningen. Samtliga högskolor uppger att behörighets- och kvalitetskraven måste upprätthållas för att högskolepoäng skall kunna utfärdas. Några högskolor tycker att rättsläget numera är osäkert.

Det framhålls att poänggivande uppdragsutbildning ger en kvalitetsstämpel på utbildningen, vilket är viktigt både för den enskilde, arbetsgivaren och från högskolans konkurrenssynpunkt. Några högskolor anser att det bör regleras att det skall anges i kurs- och examensbevis att det är fråga om uppdragsutbildning.

Vårdhögskolan i Vänersborg tycker att det tydligt bör framgå av lagtexten (SFS 1991:1109) att privatpersoner aldrig får vara köpare av uppdragsutbildning

t.ex. genom detta tillägg: *den får inte rikta sig till enskild som köpare*. Texten "som i fråga om art och nivå har anknytning till huvudmannens högskoleutbildning inom detta område" tolkar högskolan som att den endast bör äta sig uppdragsutbildningar som både till nivå och huvudsakliga innehåll kan ligga inom högskolans kompetensområde. Utbildningsområdet för vårdhögskolorna är numera mycket brett och rymmer svårligen inom vårdområdet. Stora grupper inom det sociala fältet får sin fort- och vidareutbildning vid vårdhögskolorna, liksom förekomsten av pedagogiska utbildningar inom hälsoområdet.

Vårdhögskolan i Gävle

Ändringen i lagen om uppdragsutbildning (SFS 1993:794) innebar att det blev tillåtet att även anordna utbildningslinjer/program som uppdragsutbildning. För Vårdhögskolan i Gävle har detta varit tydligt eftersom regeringen den 8 juni 1992 beviljade landstinget i Gävleborg att få anordna sjuksköterskeutbildning som uppdragsutbildning. Därefter ändrades lagen om uppdragsutbildning. Vårdhögskolans uppfattning är att arbetsgivare även i fortsättningen skall kunna köpa högskoleutbildning för anställda under förutsättning att utbildningen motsvarar kraven på reguljär högskoleutbildning med undantag för själva antagningen. De som antas skall naturligtvis vara behöriga och samma regler som gäller för reguljär utbildning beträffande dispens skall tillämpas även för uppdragsutbildning.

För Vårdhögskolan i Gävle finns ett aktuellt exempel som belyser problemet. Högskoleverket har i sina rapporter 1996:7 R och 1197:2 R påpekat behovet av kompetensutveckling av vårdhögskolornas lärare för att uppnå lägsta magisterexamen. I t.ex. ämnet omvårdnadsvetenskap anordnas en utbildning som leder till magisterexamen av Centrum för omvårdnadsvetenskap (COV) vid Uppsala universitet. Utbildningsdimensioneringen motsvarar ej behovet vilket i sin tur leder till att många behöriga sökande ej kan antas. Det i sin tur leder till att en del högskolelärare ej blir antagna och därmed förhindrade att uppnå den formella kompetensen. Nu anordnar COV på uppdrag av flera vårdhögskolor D-kursen i vårdvetenskap. Från vårdhögskolans sida är möjligheten att köpa denna utbildning en förutsättning för att högskolelärarna skall kunna skaffa sig grundläggande kompetens som dessutom kommer att ha stor betydelse vid Högskoleverkets kommande utvärdering om två år.

Sammanfattningsvis anser högskolan att regelsystemet skall vara så utformat att det inom respektive högskolas kompetensområde skall vara möjligt att anordna grundläggande högskoleutbildning som uppdragsutbildning under förutsättning att den motsvarar kraven på högskoleutbildning. För uppdragsutbildning bör det vara respektive högskolas ansvar att granska behörigheten och ansvara för antagningen.

Sveriges Förenade Studentkårer (SFS)

SFS har gett sina generella synpunkter på uppdragsutbildning och uttalat sig särskilt om poänggivande uppdragsutbildning, beslutsgång och regelverket.

SFS anser att högskolornas uppdragsutbildning har positiva sidor såsom ökad möjlighet till fort- och vidareutbildning och de nya impulser ökade kontakter med samhället ger. En alltför omfattande uppdragsutbildning kan utgöra ett hot mot högskolornas integritet. Duktiga lärare kan komma att försvinna från den ordinarie verksamheten. Uppdragsutbildning får aldrig gå med vinst. Det måste vidare vara ett absolut krav att all uppdragsutbildning fullt ut täcker sina egna kostnader, inklusive s.k. kring- och samkostnader. Uppdragsutbildning får aldrig köpas av privatpersoner.

Poänggivande uppdragsutbildning

Uppdragsutbildning skall bara få finnas i form av skräddarsydda kurser för fort- och vidareutbildning. Syftet med uppdragsutbildning får aldrig vara att den skall leda till en examen eller tillgodoräknas i en examen. SFS kräver därför att uppdragsutbildning inte skall kunna ge högskolepoäng. Uppdragsutbildning skall heller inte vara behörighetsgivande för vidare högskolestudier.

Det måste klart framgå av utbildningsbeviset att det avser uppdragsutbildning. Begrepp som högskolepoäng och poäng bör därför inte förekomma.

Beslutsgång

Högskolornas beslutsgång vad gäller uppdragsutbildning bör ses över. SFS ifrågasätter om det är förenligt med högskolelagens och högskoleförordningens regler om beslutsgång och studentinflytande och med allmänna förvaltningsmässiga regler att ärenden som rör uppdragsutbildning behandlas i separata organ med otydliga delegeringsbeslut som grund.

Regelverket

SFS anser att förordningens bestämmelser måste göras tydligare. Av denna bör framgå

Uppdragsutbildning får bara ges i form av skraddarsydda kurser direkt anpassade till beställarens behov. Högskolorna får inte erbjuda delar av sitt ordinarie kursutbud som uppdragsutbildning.

Av utbildningsbevisen skall klart framgå att det är fråga om uppdragsutbildning.

Begrepp som "högskolepoäng" och "poäng" får inte användas i utbildningsbevis eller marknadsföring.

SFS anser att en renodling av begreppet uppdragsutbildning till att bara avse skraddarsydd utbildning som inte ger högskolepoäng skulle innebära att den gråzon som finns idag i stort sett elimineras.

Uppsala studentkår

Studentkåren anser att all utbildning som kan ge statliga högskolepoäng eller leda fram till en examen måste vara helt avgiftsfri. Det är fullständigt oacceptabelt att uppdragsutbildning ger högskolepoäng, kan vara behörighetsgivande för vidare studier eller kan inräknas i en examen.

Uppdragsutbildningen får inte ta resurser från den ordinarie utbildningen, varken vad gäller lokaler eller personalresurser.

Om dessa krav kan uppfyllas har kåren en positiv syn på uppdragsutbildningen.